

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/72/2013
Identifikačné číslo spisu:	7012201474
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7012201474.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne AGRO - Ladmovce SK, s. r. o., so sídlom Ladmovce 170, IČO: 44 009 020, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom v Košiciach, Moldavská cesta 21/A, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 02. októbra 2012 č. 1020503/1/562049-1187902/2012/5081, o odvolaní žalobcu proti uzneseniam Krajského súdu v Košiciach, č. k. 7S/232/2012-15 zo 06. februára 2013 a č. k. 7S/232/2012-29 z 11. júna 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 7S/232/2012-15 zo 06. februára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 7S/232/2012-29 z 11. júna 2013 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Uznesením zo 06. februára 2013 č. k. 7S/232/2012-15 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov konanie vo veci pre nezaplatenie súdneho poplatku (ďalej len „ZSP“) a v zmysle § 146 ods. 1 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ktoré bolo zastavené.

Krajský súd poukázal na to, že žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok 70,- eur za žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu orgánu verejnej správy (položka č. 10 a/ sadzobníku súdnych poplatkov) súčasne s podaním žaloby, krajský súd ju výzvou z 02. januára 2013 vyzval na jeho zaplatenie v lehote 10 dní od doručenia výzvy.

Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa odvolanie, ktorým súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Uznesením z 11. júna 2013 č. k. 7S/232/2012-29 krajský súd žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1, 2 OSP tým, že žalobkyňa

nezdokladovala svoje pomery, a to ani na výzvu súdu.

Ako vyplýva z uznesenia krajského súdu, po tom, ako zistil, že nebola naplnená prvá z požiadaviek § 138 ods. 1 OSP, krajský súd sa nezaoberal otázkou, či zo strany žalobkyne ide, alebo nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Aj proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadala, aby ho najvyšší súd zmenil a oslobodenie od súdnych poplatkov jej v celom rozsahu priznal.

Namietla, že krajský súd svoj rozsudok odôvodnil skutočnosťou, že žalobkyňa je podnikateľom a jej nepriaznivá finančná situácia má pôvod v podnikaní.

Majúc jednoznačne za to, rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné poukázala na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. K., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobkyňa, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobkyne nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázala tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. K. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. K. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie vecí zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s p. K. (teda aj žalobkyňa) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobkyňa nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohla voľne disponovať. Taktiež žalobkyňa nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Žalobkyňa nesúhlasila s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobkyni (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t. j. pomery žalobkyne oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobkyni prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobkyňa nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jej právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasila síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, spoločnosti personálne spojené s p. K. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinú zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa je podnikateľom, a že by tým došlo k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal), nemá podľa žalobkyne oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázala pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého:

„Ustanovenie § 138 ods. 1 OSP oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“

Žalobkyňa taktiež poukázala na uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým

priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedla žalobkyňa.

Žalobkyňa taktiež nesúhlasila s tvrdením krajského súdu, že nepreukázala ňou tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. K. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. K.). Okrem toho tvrdila, že ju súd nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonal žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobkyne, čo žalobkyňa považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s §246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že hoci odvolaniu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech, uznesenie o zastavení konania vzhľadom na dodatočné zaplatenie súdneho poplatku neobstojí.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde 17. marca 2013 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1020503/1/562049-1187902/2012/5081 z 02. októbra 2012, ktorým žalovaný potvrdil daňovú exekučnú výzvu Daňového úradu Košice č. 9800501/5/2107816/2012/Tott zo 06. augusta 2012, ktorou žalobkyni oznámil začatie daňového exekučného konania na vymoženie pohľadávky vyplývajúcej z vykonateľného výkazu daňových nedoplatkov zostavených z údajov evidencie daní daňového dlžníka vo výške 17.210,94 eura.

Krajský súd výzvou č. k. 7S/232/2012-11 z 02. januára 2013 uložil žalobkyni, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70,- eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP. Výzva bola žalobkyni doručená 07. januára 2013.

Uznesením zo 06. februára 2013 č. k. 7S/232/2012-15 krajský súd zastavil podľa § 10 ods. 1 ZSP, pretože žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatila.

Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa odvolanie, ktorým súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP. Napriek svojmu označeniu „odvolanie proti uzneseniu o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku“ podanie neobsahovalo dôvody, pre ktoré by malo byť toto uznesenie zrušené, ale len tvrdenia, ktoré mali odôvodniť priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t. j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd ju výzvou zo 04. marca 2013 vyzval, aby podanie doplnila a v lehote 15 dní doručila súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobkyni zaslal.

Podaním doručeným krajskému súdu osobne 22. marca 2013 žalobkyňa požiadala o predĺženie lehoty na dokladovanie pomerov účastníka konania. Žiadosť krajský súd vyhovel a ustanovil žalobkyni novú 15-dňovú lehotu, ktorá jej začala plynúť dňom doručenia, t. j. 08. apríla 2013.

Tlačivo a ďalšie doklady na preukázanie pomerov (§ 138 ods. 2 písm. a/ OSP) však ani v predĺženej lehote súdu nedoručila.

Ako vyplýva zo súdneho spisu vedeného vo veci, 08. apríla 2013 žalovaná zaplatila súdny poplatok 70,- eur ich zložením na účet súdu.

Uznesením z 11. júna 2013 č. k. 7S/232/2012-29 krajský súd žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1, 2 OSP tým, že žalobkyňa nezdokladovala svoje pomery, a to ani na výzvu súdu.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákondarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklaráujúce jeho majetkové pomery.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako bezchybný a úplne v súlade s § 138 ods. 1, 2 OSP, ako aj s právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednáanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom a už vôbec túto skutočnosť samu osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Preto najvyšší súd považuje argumenty odvolania žalobkyne formulované v tomto smere za absolútne irelevantné a v značnej miere nekorešpondujúce s obsahom súdneho rozhodnutia.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo

veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhl.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyni, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je verejne dostupné i na internete.

Keďže žalobkyňa nepredložila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa nepreukázala nijako svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2013, č. k. 7S/232/2012-29 podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

Najvyšší súd poznamenáva, že o oslobodenie od súdnych poplatkov možno požiadať kedykoľvek počas konania pred súdom, a to i opakovane. Rozhodnutie o jednom návrhu nezakladá prekážku veci rozhodnutej, nakoľko pomery účastníka sa môžu v priebehu konania meniť.

S ohľadom na skutkový stav prejednáwanej veci v čase vydania druhého z napadnutých uznesení, uznesenia zo 06. februára 2013, č. k. 7S/232/2012-15, je namieste skonštatovať, že krajský súd bol postupoval správne, keď konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavil.

Nemožno však neprihliadnuť na skutočnosť, že súdny poplatok vo výške 70,- eur bol žalobkyňou po vydaní predmetného uznesenia dodatočne, 08. apríla 2013, zaplatený. Týmto zanikol dôvod pre zastavenie konania podľa § 10 ods. 1 ZSP. Najvyšší súd poznamenáva, že krajský súd nemohol toto svoje uznesenie postupom podľa § 10 ods. 3 ZSP, pretože súdny poplatok nebol zaplatený v lehote na podanie odvolania proti uzneseniu, ktorým krajský súd konanie zastavil. Táto uplynula už 26. februára 2013. Keďže však bol súdny poplatok riadne zaplatený skôr, než uznesenie o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť, najvyšší súd ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 OSP), v ktorom krajský súd vec meritórne prejedná a o nej rozhodne.

V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd i o náhrade trov celého konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.